

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про благоустрій населених пунктів

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 49, ст.517)

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 509-VI ([509-17](#)) від 16.09.2008, ВВР, 2008, N 48, ст.358
N 1704-VI ([1704-17](#)) від 05.11.2009, ВВР, 2010, N 5, ст.41
N 3038-VI ([3038-17](#)) від 17.02.2011, ВВР, 2011, N 34, ст.343
N 4220-VI ([4220-17](#)) від 22.12.2011, ВВР, 2012, N 29, ст.345 }

Цей Закон визначає правові, економічні, екологічні, соціальні та організаційні засади благоустрою населених пунктів і спрямований на створення умов, сприятливих для життєдіяльності людини.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

благоустрій населених пунктів - комплекс робіт з інженерного захисту, розчищення, осушення та озеленення території, а також соціально-економічних, організаційно-правових та екологічних заходів з покращання мікроклімату, санітарного очищення, зниження рівня шуму та інше, що здійснюються на території населеного пункту з метою її раціонального використання, належного утримання та охорони, створення умов щодо захисту і відновлення сприятливого для життєдіяльності людини довкілля;

територія - сукупність земельних ділянок, які використовуються для розміщення об'єктів загального користування: парків, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, шляхів, площ, майданів, набережних, прибудинкових територій, пляжів, кладовищ, рекреаційних, оздоровчих, навчальних, спортивних, історико-культурних об'єктів, об'єктів промисловості, комунально-складських та інших об'єктів у межах населеного пункту;

утримання в належному стані території - використання її за призначенням відповідно до генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, правил благоустрою території населеного пункту, а також санітарне очищення території, її озеленення, збереження та відновлення об'єктів благоустрою; { Абзац четвертий частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3038-VI ([3038-17](#)) від 17.02.2011 }

вулично-дорожня мережа - призначена для руху транспортних засобів і пішоходів мережа вулиць, доріг загального користування, внутрішньоквартальних та інших проїздів, тротуарів, пішохідних і

велосипедних доріжок, а також набережні, майдани, площі, вуличні автомобільні стоянки з інженерними та допоміжними спорудами, технічними засобами організації дорожнього руху;

заходи з благоустрою населених пунктів - роботи щодо відновлення, належного утримання та раціонального використання територій, охорони та організації упорядкування об'єктів благоустрою з урахуванням особливостей їх використання.

Стаття 2. Призначення благоустрою населених пунктів

1. Благоустрій населених пунктів передбачає:

1) розроблення і здійснення ефективних і комплексних заходів з утримання територій населених пунктів у належному стані, їх санітарного очищення, збереження об'єктів загального користування, а також природних ландшафтів, інших природних комплексів і об'єктів;

2) організацію належного утримання та раціонального використання територій, будівель, інженерних споруд та об'єктів рекреаційного, природоохоронного, оздоровчого, історико-культурного та іншого призначення;

3) створення умов для реалізації прав суб'єктами у сфері благоустрою населених пунктів.

Стаття 3. Система благоустрою населених пунктів

1. Система благоустрою населених пунктів включає:

1) управління у сфері благоустрою населених пунктів;

2) визначення суб'єктів та об'єктів у сфері благоустрою населених пунктів;

3) організацію благоустрою населених пунктів;

4) стандартизацію і нормування у сфері благоустрою населених пунктів;

5) фінансове забезпечення благоустрою населених пунктів;

6) здійснення державного, самоврядного і громадського контролю у сфері благоустрою населених пунктів;

7) встановлення відповідальності за порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів.

Стаття 4. Законодавство з питань благоустрою населених пунктів

1. Законодавство з питань благоустрою населених пунктів складається з цього Закону, інших законів та нормативно-правових актів, що регулюють відносини у цій сфері.

2. Дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають у сфері благоустрою населених пунктів, і спрямовується на створення сприятливого для життєдіяльності людини довкілля, збереження і охорону навколишнього природного середовища, забезпечення

санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Розділ II

УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ

Стаття 5. Органи управління у сфері благоустрою населених пунктів

1. Управління у сфері благоустрою населених пунктів здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та інші органи влади в межах їх повноважень.

Стаття 6. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері благоустрою населених пунктів

1. До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері благоустрою населених пунктів належить:

- 1) забезпечення реалізації державної політики у цій сфері;
- 2) розроблення і забезпечення виконання загальнодержавних програм благоустрою населених пунктів;
- 3) координація діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері благоустрою.

Стаття 7. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства у сфері благоустрою населених пунктів

1. До повноважень центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства у сфері благоустрою населених пунктів належить:

- 1) внесення пропозицій щодо формування державної політики з питань благоустрою населених пунктів;
- 2) здійснення координації діяльності місцевих органів виконавчої влади у цій сфері;
- 3) забезпечення в межах своїх повноважень розроблення та виконання державних і регіональних програм благоустрою населених пунктів;
- 4) розроблення в установленому законом порядку державних стандартів, норм і правил у цій сфері;
- 5) забезпечення здійснення заходів щодо інженерного захисту територій населених пунктів від небезпечних геологічних процесів, прогнозування і запобігання їх розвитку;
- 6) здійснення в межах своїх повноважень нормативно-методичного забезпечення у цій сфері;

7) організація разом з іншими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування проведення щорічного всеукраїнського конкурсу "Населений пункт найкращого благоустрою і

підтримання громадського порядку".

Стаття 8. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим у сфері благоустрою населених пунктів

1. До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим у сфері благоустрою населених пунктів належить:

- 1) забезпечення реалізації державної політики у цій сфері;
- 2) участь у розробленні та виконанні державних і регіональних програм благоустрою населених пунктів;
- 3) організація та забезпечення безпечних і здорових умов життєдіяльності населення;
- 4) організація виконання робіт з благоустрою та санітарного очищення населених пунктів;
- 5) здійснення контролю за виконанням правил благоустрою територій населених пунктів;
- 6) інформування населення про здійснення заходів з благоустрою населених пунктів;
- 7) участь у проведенні щорічного всеукраїнського конкурсу "Населений пункт найкращого благоустрою і підтримання громадського порядку".

Стаття 9. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері благоустрою населених пунктів

1. До повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері благоустрою населених пунктів належить:

- 1) забезпечення реалізації державної політики у цій сфері;
- 2) участь у розробленні і виконанні державних і регіональних програм благоустрою населених пунктів;
- 3) інформування населення про здійснення заходів з благоустрою населених пунктів.

Стаття 10. Повноваження сільських, селищних і міських рад у сфері благоустрою населених пунктів

1. До повноважень сільських, селищних і міських рад у сфері благоустрою населених пунктів належить:

- 1) затвердження місцевих програм та заходів благоустрою населених пунктів, забезпечення їх виконання;
- 2) створення в разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення з іншими суб'єктами комунальної власності благоустрою населених пунктів, визначення повноважень цих органів (служб);
- 3) організація забезпечення на території населеного пункту чистоти і порядку, дотримання тиші в громадських місцях;

- 4) організація місць відпочинку для населення;
- 5) розроблення схем санітарного очищення населених пунктів;
- 6) затвердження правил благоустрою територій населених пунктів;
- 7) визначення на конкурсних засадах підприємств, установ, організацій (балансоутримувачів), відповідальних за утримання об'єктів благоустрою;
- 8) залучення на договірних засадах коштів і матеріально-технічних ресурсів юридичних та фізичних осіб для здійснення заходів з благоустрою населених пунктів;
- 9) здійснення контролю за станом благоустрою та утриманням територій, інженерних споруд та об'єктів, підприємств, установ та організацій, їх озелененням, охороною зелених насаджень, водних об'єктів тощо;
- 10) визначення обсягів пайової участі власників будівель і споруд соціально-культурного, побутового, торговельного та іншого призначення в утриманні об'єктів благоустрою; { Пункт 10 частини першої статті 10 в редакції Закону N 3038-VI ([3038-17](#)) від 17.02.2011 }
- 11) визначення місць стоянок транспортних засобів на об'єктах благоустрою населених пунктів, графіків роботи кладовищ, зовнішнього освітлення та санітарного очищення території, термінів проведення робіт з реконструкції та капітального ремонту об'єктів благоустрою;
- 12) інформування населення про здійснення заходів з благоустрою населених пунктів;
- 13) визначення в установленому порядку розміру відшкодувань юридичними та фізичними особами за забруднення довкілля та інші екологічні збитки, спричинені порушенням законодавства у сфері благоустрою та охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 11. Повноваження органів самоорганізації населення у сфері благоустрою населених пунктів

1. До повноважень органів самоорганізації населення у сфері благоустрою населених пунктів належить:

- 1) внесення в установленому порядку на розгляд органів місцевого самоврядування пропозицій з питань благоустрою населених пунктів;
- 2) організація участі населення у виконанні робіт з благоустрою населених пунктів;
- 3) здійснення громадського контролю за дотриманням правил благоустрою територій населених пунктів;
- 4) інформування населення про здійснення заходів з благоустрою населених пунктів;
- 5) вирішення інших питань у цій сфері відповідно до цього Закону та Закону України "Про органи самоорганізації населення"

Розділ III

СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ

Стаття 12. Суб'єкти у сфері благоустрою населених пунктів

1. Суб'єктами у сфері благоустрою населених пунктів є органи державної влади та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, органи самоорганізації населення, громадяни.

Стаття 13. Об'єкти у сфері благоустрою населених пунктів

1. До об'єктів благоустрою населених пунктів належать:

1) території загального користування:

а) парки (гідропарки, лугопарки, лісопарки, парки культури та відпочинку, парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва, спортивні, дитячі, історичні, національні, меморіальні та інші), рекреаційні зони, сади, сквери та майданчики;

б) пам'ятки культурної та історичної спадщини;

в) майдани, площі, бульвари, проспекти;

г) вулиці, дороги, провулки, узвози, проїзди, пішохідні та велосипедні доріжки;

г) пляжі;

д) кладовища;

е) інші території загального користування;

2) прибудинкові території;

3) території будівель та споруд інженерного захисту територій;

4) території підприємств, установ, організацій та закріплені за ними території на умовах договору.

2. До об'єктів благоустрою можуть належати також інші території в межах населеного пункту.

Стаття 14. Використання об'єктів благоустрою

1. Об'єкти благоустрою використовуються відповідно до їх функціонального призначення для забезпечення сприятливих умов життєдіяльності людини на засадах їх раціонального використання та охорони з урахуванням вимог правил благоустрою території населених пунктів, інших вимог, передбачених законодавством.

{ Стаття 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3038-VI ([3038-17](#)) від 17.02.2011 }

Стаття 15. Утримання об'єктів благоустрою

1. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах повноважень визначають на конкурсних засадах відповідно до закону балансоутримувачів об'єктів благоустрою державної та комунальної форм власності.

Балансоутримувача об'єктів благоустрою, які перебувають у приватній власності, визначають їх власники.

2. Балансоутримувач забезпечує належне утримання та своєчасний ремонт об'єкта благоустрою власними силами або може на конкурсних засадах залучати для цього інші підприємства, установи, організації.

3. Власник об'єкта благоустрою за поданням його балансоутримувача щорічно затверджує заходи з утримання та ремонту цього об'єкта на наступний рік та передбачає кошти на виконання цих заходів. Балансоутримувач об'єкта благоустрою несе повну відповідальність за виконання затверджених заходів у повному обсязі.

4. На території об'єкта благоустрою відповідно до затвердженої містобудівної документації можуть бути розташовані будівлі та споруди торговельного, соціально-культурного, спортивного та іншого призначення. Власники цих будівель та споруд зобов'язані забезпечити належне утримання наданої їм у встановленому порядку земельної ділянки, а також можуть на умовах договору, укладеного з балансоутримувачем, забезпечувати належне утримання іншої закріпленої за ними території (прилеглої території) та/або брати пайову участь в утриманні об'єкта благоустрою.

Межі закріпленої території та обсяги пайової участі визначає власник об'єкта благоустрою.

Стаття 16. Обмеження при використанні об'єктів благоустрою

1. На об'єктах благоустрою забороняється:

1) виконувати роботи без дозволу в разі, якщо обов'язковість його отримання передбачена законом; { Пункт 1 частини першої статті 16 в редакції Закону N 3038-VI ([3038-17](#)) від 17.02.2011 }

2) самовільно влаштовувати городи, створювати, пошкоджувати або знищувати газони, самовільно висаджувати та знищувати дерева, кущі тощо;

3) вивозити і звалювати в не відведених для цього місцях відходи, траву, гілки, деревину, листя, сніг;

4) складувати будівельні матеріали, конструкції, обладнання за межами будівельних майданчиків;

5) самовільно встановлювати об'єкти зовнішньої реклами, торговельні лотки, павільйони, кіоски тощо;

6) встановлювати технічні засоби регулювання дорожнього руху без погодження з відповідними органами Міністерства внутрішніх справ України;

7) влаштовувати стоянки суден, катерів, інших моторних плавучих засобів у межах територій пляжів;

8) випасати худобу, вигулювати та дресирувати тварин у не відведених для цього місцях;

9) здійснювати ремонт, обслуговування та миття транспортних засобів, машин, механізмів у не відведених для цього місцях (крім випадків проведення негайного ремонту при аварійній зупинці).

Стаття 17. Права та обов'язки громадян у сфері благоустрою населених пунктів

1. Громадяни у сфері благоустрою населених пунктів мають право:

1) користуватись об'єктами благоустрою населених пунктів;

2) брати участь в обговоренні правил та проектів благоустрою території населених пунктів;

3) вносити на розгляд місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій пропозиції з питань благоустрою населених пунктів;

4) отримувати в установленому законом порядку повну та достовірну інформацію про затвердження правил благоустрою території населеного пункту та внесення до них змін, а також роз'яснення їх змісту;

5) брати участь у здійсненні заходів з благоустрою населених пунктів, озелененні та утриманні в належному стані садіб, дворів, парків, площ, вулиць, кладовищ, братських могил, обладнанні дитячих і спортивних майданчиків, ремонті шляхів і тротуарів, інших об'єктів благоустрою;

6) вимагати негайного виконання робіт з благоустрою населених пунктів у разі, якщо невиконання таких робіт може завдати шкоду життю, здоров'ю або майну громадян;

7) звертатись до суду з позовом про відшкодування шкоди, заподіяної майну чи здоров'ю громадян унаслідок дій чи бездіяльності балансоутримувачів об'єктів благоустрою.

2. Громадяни у сфері благоустрою населених пунктів зобов'язані:

1) утримувати в належному стані закріплені в установленому порядку за ними території;

2) дотримуватися правил благоустрою території населених пунктів;

3) не порушувати права і законні інтереси інших суб'єктів благоустрою населених пунктів;

4) відшкодовувати в установленому порядку збитки, завдані порушенням законодавства з питань благоустрою населених пунктів.

Стаття 18. Права та обов'язки підприємств, установ та організацій у сфері благоустрою населених пунктів

1. Підприємства, установи та організації у сфері благоустрою населених пунктів мають право:

1) брати участь у розробленні планів соціально-економічного розвитку населених пунктів та заходів з благоустрою їх територій;

2) брати участь в обговоренні проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів з благоустрою населених пунктів;

3) вимагати зупинення робіт, що виконуються з порушенням правил благоустрою території населених пунктів або призводять до її нецільового використання;

4) вимагати негайного виконання робіт з благоустрою в разі, якщо невиконання таких робіт може завдати шкоду життю або здоров'ю громадян, їх майну та майну юридичної особи;

5) брати участь у роботі комісій з прийняття в експлуатацію нових, реконструйованих та капітально відремонтованих об'єктів благоустрою;

6) вносити на розгляд місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування пропозиції щодо поліпшення благоустрою населених пунктів.

2. Підприємства, установи та організації у сфері благоустрою населених пунктів зобов'язані:

1) утримувати в належному стані території, надані їм в установленому законом порядку;

2) утримувати в належному стані закріплені за ними на умовах договору з балансоутримувачем об'єкти благоустрою (їх частини);

3) усувати на закріплених за ними об'єктах благоустрою (їх частинах) за власний рахунок та в установлені строки пошкодження інженерних мереж або наслідки аварій, що сталися з їх вини;

4) усувати на закріплених за ними об'єктах благоустрою (їх частинах) наслідки надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в установленому порядку;

5) проводити згідно з планами, затвердженими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, інвентаризацію та паспортизацію закріплених за ними об'єктів благоустрою (їх частин);

6) у процесі утримання об'єктів благоустрою (їх частин) дотримуватися відповідних технологій щодо їх експлуатації та ремонту, регулярно здійснювати заходи щодо запобігання передчасному зносу об'єктів, забезпечення умов функціонування та утримання їх у чистоті й належному стані;

7) відшкодовувати збитки та іншу шкоду, завдану ними внаслідок порушення законодавства з питань благоустрою та охорони навколишнього природного середовища, в порядку та розмірах, установлених законодавством України.

Стаття 19. Відшкодування збитків, завданих об'єкту
благоустрою

1. Збитки, завдані об'єкту благоустрою в результаті порушення законодавства з питань благоустрою населених пунктів, підлягають відшкодуванню в установленому порядку.

2. Оцінка завданих збитків проводиться балансоутримувачем у разі:

1) протиправного пошкодження чи знищення елементів благоустрою;

2) пошкодження чи знищення елементів благоустрою при:

а) ліквідації аварій на інженерних мережах та інших елементах благоустрою;

б) здійсненні ремонту інженерних мереж;

в) видаленні аварійних сухостійних дерев та чагарників;

г) прокладанні нових інженерних мереж;

г) виконанні інших суспільно необхідних робіт.

3. У випадках пошкодження чи знищення елементів благоустрою, визначених пунктом 2 частини другої цієї статті, винна юридична чи фізична особа усуває пошкодження (відновлює елементи благоустрою) власними силами або за домовленістю з балансоутримувачем перераховує на його рахунок суму відновної вартості.

Порядок визначення відновної вартості об'єктів благоустрою ([826-2006-п](#)) затверджується Кабінетом Міністрів України.

4. Розмір відшкодування збитків, завданих об'єкту благоустрою, визначається балансоутримувачем за методикою визначення відновної вартості об'єктів благоустрою ([z1181-08](#)), затвердженою центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства.

5. У разі якщо пошкодження чи знищення елементів благоустрою здійснюється балансоутримувачем у ході усунення аварії на власних інженерних мережах чи власних об'єктах або якщо особу, яка пошкодила чи знищила елементи благоустрою, не виявлено, відновлювальні роботи проводяться за рахунок власника об'єкта благоустрою.

Розділ IV

ОРГАНІЗАЦІЯ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Стаття 20. Організація благоустрою населених пунктів

1. Організацію благоустрою населених пунктів забезпечують місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до повноважень, установлених законом.

2. Благоустрій здійснюється в обов'язковому порядку на всій території населеного пункту (села, селища, міста).

3. Фінансування місцевих програм з благоустрою населених пунктів проводиться за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Фінансування державних програм благоустрою населених пунктів та програм з благоустрою об'єктів, які перебувають у державній власності, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

4. Рішення місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо благоустрою території певного населеного пункту є обов'язковим для виконання розміщеними на цій території підприємствами, установами, організаціями та громадянами, які на ній проживають.

Стаття 21. Елементи благоустрою

1. Елементами благоустрою є:

1) покриття площ, вулиць, доріг, проїздів, алей, бульварів, тротуарів, пішохідних зон і доріжок відповідно до діючих норм і стандартів;

2) зелені насадження (у тому числі снігозахисні та протиерозійні) уздовж вулиць і доріг, в парках, скверах, на алеях, бульварах, в садах, інших об'єктах благоустрою загального користування, санітарно-захисних зонах, на прибудинкових територіях;

3) будівлі та споруди системи збирання і вивезення відходів;

4) засоби та обладнання зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами;

5) технічні засоби регулювання дорожнього руху;

6) будівлі та споруди системи інженерного захисту території;

7) комплекси та об'єкти монументального мистецтва;

8) обладнання (елементи) дитячих, спортивних та інших майданчиків;

9) малі архітектурні форми;

10) інші елементи благоустрою, визначені нормативно-правовими актами.

Стаття 22. Комплексний благоустрій

1. Комплексним благоустроєм вважається проведення на визначеній території населеного пункту (мікрорайон, квартал, парк, бульвар, вулиця, провулок, узвіз тощо) комплексу робіт з улаштування (відновлення) покриття доріг і тротуарів, обладнання пристроями для безпеки руху, озеленення, забезпечення зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами, встановлення малих архітектурних форм, здійснення інших заходів, спрямованих на поліпшення технічного і санітарного стану території, покращання її естетичного вигляду.

2. Проектування, будівництво та реконструкція об'єктів комплексного благоустрою здійснюються на основі генерального плану

населеного пункту, комплексних транспортних схем та схем організації дорожнього руху, детальних планів територій та проектів забудови території житлових районів, мікрорайонів (кварталів), планів червоних ліній з урахуванням природно-кліматичних умов і містобудівних особливостей населеного пункту, експлуатаційних, екологічних та санітарних норм і правил, умов безпеки руху транспорту та пішоходів, етапності будівництва, реконструкції і капітального ремонту.

3. Прийняття в експлуатацію об'єктів нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту будівель чи споруд без проведення комплексного благоустрою відповідної території забороняється.

4. Роботи з комплексного благоустрою територій, розташованих над інженерними мережами та комунікаціями, виконуються з дотриманням умов та нормативів щодо їх безпечної експлуатації.

Стаття 23. Благоустрій території житлової та громадської забудови

1. До об'єктів благоустрою території житлової та громадської забудови належать земельні ділянки в межах населених пунктів, на яких розміщені об'єкти житлової забудови, громадські будівлі та споруди, інші об'єкти загального користування.

2. Благоустрій території житлової та громадської забудови здійснюється з урахуванням вимог використання цієї території відповідно до затвердженої містобудівної документації, правил благоустрою території населеного пункту, а також установлених будівельних норм, державних стандартів, норм і правил.
{ Частина друга статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1704-VI ([1704-17](#)) від 05.11.2009, N 3038-VI ([3038-17](#)) від 17.02.2011 }

Стаття 24. Забезпечення благоустрою території підприємств, установ та організацій

1. Підприємства, установи, організації забезпечують благоустрій земельних ділянок, наданих їм на праві власності чи праві користування відповідно до закону.

2. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть передавати об'єкти благоустрою на баланс підприємствам, установам, організаціям відповідно до частини першої статті 15 цього Закону.

Балансоутримувач об'єкта благоустрою з метою належного його утримання та здійснення своєчасного ремонту може залучати для цього на умовах договору інші підприємства, установи, організації.

Підприємства, установи, організації, які розміщуються на території об'єкта благоустрою, можуть утримувати закріплену за ними територію та брати пайову участь в утриманні цього об'єкта відповідно до частини четвертої статті 15 цього Закону.

3. Підприємства, установи, організації зобов'язані утримувати закріплені за ними на умовах договору з балансоутримувачем території в належному стані відповідно до законодавства та умов договору.

4. Межі та режим використання закріпленої за підприємствами, установами, організаціями території визначають відповідні органи державної влади та органи місцевого самоврядування залежно від підпорядкування об'єкта благоустрою.

5. Посадові особи підприємств, установ, організацій несуть відповідальність за невиконання заходів з благоустрою, а також за дії чи бездіяльність, що призвели до завдання шкоди майну та/або здоров'ю громадян, на власних та закріплених за підприємствами, установами, організаціями територіях відповідно до закону.

Стаття 25. Утримання та благоустрій прибудинкових територій багатоквартирних житлових будинків

1. Утримання та благоустрій прибудинкової території багатоквартирного житлового будинку, належних до нього будівель, споруд проводиться балансоутримувачем цього будинку або підприємством, установою, організацією, з якими балансоутримувачем укладено відповідний договір на утримання та благоустрій прибудинкової території.

Стаття 26. Забезпечення благоустрою присадибної ділянки

1. Благоустрій присадибної ділянки проводиться її власником або користувачем цієї ділянки.

Власник або користувач присадибної ділянки може на умовах договору, укладеного з органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування, забезпечувати належне утримання території загального користування, прилеглої до його присадибної ділянки.

2. Благоустрій присадибної ділянки, на якій розміщені житлові будинки, господарські будівлі та споруди, що в порядку, визначеному законодавством, взяті на облік або передані в комунальну власність як безхазайні, проводиться відповідним органом місцевого самоврядування.

{ Статтю 27 виключено на підставі Закону N 3038-VI ([3038-17](#)) від 17.02.2011 }

Стаття 28. Охорона та утримання зелених насаджень

1. Охороні та відновленню підлягають усі зелені насадження в межах населених пунктів під час проведення будь-якої діяльності, крім зелених насаджень, які висаджені або вирости самосівом в охоронних зонах повітряних і кабельних ліній, трансформаторних підстанцій, розподільних пунктів і пристроїв.

2. Охорона, утримання та відновлення зелених насаджень на об'єктах благоустрою, а також видалення дерев, які вирости самосівом, здійснюються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів залежно від підпорядкування об'єкта благоустрою, а на земельних ділянках, переданих у власність, наданих у постійне користування або в оренду, - за рахунок коштів їх власників або користувачів відповідно до нормативів, затверджених у встановленому порядку.

3. Видалення дерев, кущів, газонів і квітників здійснюється в порядку ([1045-2006-п](#)), затверджену Кабінетом Міністрів України.

Не потребує отримання дозволу (ордера) на видалення зелених насаджень виконання робіт на підставі одного з документів, визначених частиною першою статті 34 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" ([3038-17](#)). Відновна вартість сплачується до прийняття об'єкта в експлуатацію. Розмір відновної вартості видалених зелених насаджень зменшується на суму, передбачену в проектній документації на озеленення прибудинкової території. { Частина третю статті 28 доповнено абзацом другим згідно із Законом N 3038-VI ([3038-17](#)) від 17.02.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4220-VI ([4220-17](#)) від 22.12.2011 }

4. Негайне видалення пошкоджених дерев або кущів (їх частин) може здійснюватися підприємствами, установами, організаціями або громадянами в разі, якщо стан таких пошкоджених зелених насаджень загрожує життю, здоров'ю громадян, а також майну громадян та/або юридичних осіб.

5. У містах та інших населених пунктах ведеться облік зелених насаджень та складається їх реєстр за видовим складом та віком.

Облік зелених насаджень проводиться органами місцевого самоврядування.

6. Прийняття в експлуатацію об'єктів нового будівництва, реконструкції або капітального ремонту споруд та будівель, у проектній документації яких передбачається озеленення прибудинкової території, здійснюється державною комісією з обов'язковою участю органів місцевого самоврядування.

7. Правила утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів ([z0880-06](#)) затверджуються центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства за погодженням із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

Стаття 29. Освітлення об'єктів благоустрою

1. Власники об'єктів благоустрою забезпечують освітлення цих об'єктів відповідно до вимог державних стандартів, норм і правил.

2. Забезпечення утримання, належного функціонування та збереження освітлювальних приладів на території об'єктів благоустрою, впровадження енергозберігаючих технологій та обладнання здійснюються балансоутримувачами цих об'єктів благоустрою.

Стаття 30. Вимоги до поводження з відходами

1. Формування системи поводження з відходами здійснюється шляхом використання найбільш ефективних і безпечних технологій за мінімальних економічних витрат, найбільш вигідних для того чи іншого населеного пункту схем і методів збирання, перевезення та знешкодження цих відходів з урахуванням щільності забудови, типів та наявного парку сміттевозів, сміттєзбірників у порядку, визначеному законом.

Розділ V

СТАНДАРТИЗАЦІЯ І НОРМУВАННЯ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ

Стаття 31. Мета стандартизації і нормування у сфері благоустрою населених пунктів

1. Стандартизація і нормування у сфері благоустрою населених пунктів здійснюються з метою формування сприятливого для життєдіяльності людини середовища, в умовах якого забезпечуються захист довкілля, санітарне та епідемічне благополуччя населення, шляхом розроблення комплексу взаємопов'язаних нормативних документів, якими визначаються взаємопогоджені вимоги до об'єктів благоустрою.

Стаття 32. Стандартизація у сфері благоустрою населених пунктів

1. До нормативних документів із стандартизації у сфері благоустрою населених пунктів належать документи, які містять:

- 1) визначення основних понять і термінів;
- 2) характеристику систем класифікації;
- 3) методи, методики та способи визначення об'єктів благоустрою населених пунктів;
- 4) метрологічні норми і вимоги до організації робіт з благоустрою населених пунктів;
- 5) інші нормативи із стандартизації у цій сфері, передбачені законом.

2. Стандарти у сфері благоустрою населених пунктів розробляються, приймаються (ухвалюються), переглядаються (змінюються) або їх дія припиняється в порядку, встановленому законом.

Стаття 33. Нормативи у сфері благоустрою населених пунктів

1. У сфері благоустрою населених пунктів діє система нормативів, що встановлюється у сфері землеустрою, містобудування, озеленення територій, утримання будинків і споруд, освітлення територій, а також у галузі охорони здоров'я та охорони навколишнього природного середовища.

2. Законом можуть встановлюватися й інші нормативи, пов'язані із забезпеченням благоустрою населених пунктів.

Стаття 34. Правила благоустрою території населеного пункту

1. Правила благоустрою території населеного пункту (далі - Правила) - нормативно-правовий акт, яким встановлюється порядок благоустрою та утримання територій об'єктів благоустрою.

Правила розробляються для всіх сіл, селищ, міст і затверджуються відповідними органами місцевого самоврядування.

Орган місцевого самоврядування забезпечує вільний доступ населення до затверджених Правил.

2. Правила складаються з текстової та графічної частин.

3. Текстова частина Правил включає:

1) визначення сфери дії Правил та учасників правовідносин у цій сфері;

2) забезпечення державних, громадських та приватних інтересів, відкритості та доступності Правил;

3) участь громадян, громадських організацій у виконанні Правил;

4) порядок громадського обговорення проекту Правил;

5) порядок внесення змін до Правил;

6) порядок здійснення благоустрою та утримання територій об'єктів благоустрою;

7) заходи з реалізації проекту благоустрою території населеного пункту;

8) вимоги до впорядкування територій підприємств, установ, організацій;

9) вимоги до утримання зелених насаджень на об'єктах благоустрою загального користування (міських лісів, парків, скверів, бульварів, садів, рекреаційних зон тощо);

10) вимоги до утримання будівель і споруд інженерного захисту території;

11) вимоги до санітарного очищення території;

12) інші вимоги, передбачені цим та іншими законами;

13) перелік установлених законом обмежень (обтяжень) на використання земельних ділянок об'єктів благоустрою;

14) здійснення контролю за виконанням Правил;

15) встановлена законом відповідальність громадян та юридичних осіб за порушення Правил;

16) перелік законодавчих та нормативно-правових актів, на основі яких діють Правила.

Текстова частина Правил благоустрою території населеного пункту може включати інші питання відповідно до законодавства.

Правила не можуть передбачати обов'язок фізичних і юридичних осіб щодо отримання будь-яких дозволів, погоджень або інших документів дозвільного характеру, а також повноважень органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, підприємств, установ, організацій, утворених такими органами, видавати зазначені документи. { Частину третю статті 34 доповнено абзацом згідно із Законом N 3038-VI ([3038-17](#)) від

17.02.2011 }

4. Графічна частина Правил включає:

1) план благоустрою території населеного пункту з визначенням заходів з реалізації цього плану та термінів їх виконання;

2) схему обмежень використання територій об'єктів благоустрою;

3) схему меж об'єктів благоустрою населеного пункту з визначенням балансоутримувачів цих об'єктів, а також меж територій, закріплених за підприємствами, установами, організаціями.

До складу графічної частини Правил може бути включена інша технічна документація з питань благоустрою територій населених пунктів.

Стаття 35. Технічна документація з питань благоустрою територій населених пунктів

1. Технічна документація з питань благоустрою територій населених пунктів (проекти, схеми, карти, атласи тощо) розробляється з метою здійснення комплексу заходів з благоустрою територій, окремих об'єктів благоустрою, їх частин і може бути включена до правил благоустрою території відповідного населеного пункту.

2. Технічна документація з питань благоустрою населених пунктів погоджується в установленому порядку та затверджується її замовником.

Розділ VI

**ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЛАГОУСТРОЮ
НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ**

Стаття 36. Фінансування заходів з благоустрою населених пунктів

1. Фінансування заходів з благоустрою населених пунктів, утримання та ремонт об'єктів благоустрою здійснюється за рахунок коштів їх власників або користувачів, якщо це передбачено умовами відповідних договорів, а також за рахунок пайових внесків власників будівель і споруд, розміщених на території об'єкта благоустрою, інших передбачених законом джерел фінансування.

Фінансування заходів з благоустрою населених пунктів може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету, місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ, організацій, добровільних внесків юридичних осіб та громадян, інших джерел, передбачених законом.

2. За рахунок коштів державного бюджету фінансуються:

1) заходи на виконання державних програм благоустрою населених пунктів;

2) роботи з підготовки проектів законів, інших нормативно-правових актів у сфері благоустрою населених пунктів;

3) роботи з благоустрою, що проводяться на землях державної форми власності;

4) охорона та утримання об'єктів благоустрою, переданих органами державної влади на баланс підприємствам, установам, організаціям;

5) роботи з утворення територій і об'єктів рекреаційного призначення, які належать до державної власності.

3. За рахунок коштів місцевих бюджетів фінансуються:

1) заходи з виконання місцевих програм благоустрою населених пунктів, у тому числі проектів благоустрою територій населених пунктів;

2) охорона та утримання об'єктів благоустрою комунальної форми власності, переданих органами місцевого самоврядування на баланс підприємствам, установам, організаціям;

3) охорона, утримання та розвиток зелених насаджень на об'єктах благоустрою комунальної форми власності;

4) роботи з утворення об'єктів рекреаційного призначення, які належать до комунальної власності;

5) організація санітарного очищення територій, які належать до комунальної власності.

4. За рахунок коштів підприємств, установ, організацій фінансуються заходи, спрямовані на:

1) благоустрій, виконання робіт з ремонту і реконструкції доріг внутрішньогосподарського користування, озеленення, утримання в належному стані території, яка їм належить на праві власності або праві користування;

2) усунення на закріплених за ними об'єктах благоустрою (їх частинах) пошкодження інженерних мереж, елементів благоустрою, а також наслідків аварій, що сталися з їх вини.

Благоустрій прибудинкових територій об'єктів нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту будівель та споруд здійснюється за рахунок коштів забудовників (інвесторів).

Благоустрій прибудинкової території співвласників багатоквартирного будинку в разі передачі земельної ділянки в їх спільну сумісну власність здійснюється за рахунок коштів співвласників багатоквартирного будинку.

Підприємства, установи, організації на умовах договору, укладеного з балансоутримувачем об'єкта благоустрою, можуть здійснювати часткове фінансування утримання закріпленої за ними території та/або брати пайову участь у фінансуванні утримання в належному стані всього об'єкта благоустрою.

Підприємства, установи, організації можуть на добровільних засадах здійснювати внески на фінансування заходів з благоустрою

території населеного пункту.

5. Благоустрій присадибних ділянок фінансується за рахунок коштів їх власників або користувачів.

Стаття 37. Участь громадян у фінансуванні заходів щодо забезпечення благоустрою населених пунктів

1. Громадяни можуть на добровільних засадах здійснювати фінансування заходів з благоустрою території населеного пункту, мікрорайону, кварталу, вулиці або прибудинкової території за місцем проживання.

Розділ VII

КОНТРОЛЬ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ

Стаття 38. Завдання контролю у сфері благоустрою населених пунктів

1. Контроль у сфері благоустрою населених пунктів спрямований на забезпечення дотримання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності та підпорядкування, а також громадянами, у тому числі іноземцями та особами без громадянства, вимог цього Закону, Правил благоустрою території населеного пункту та інших нормативно-правових актів.

Стаття 39. Державний контроль у сфері благоустрою населених пунктів

1. Державний контроль за дотриманням законодавства у сфері благоустрою території населених пунктів здійснюється центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства та місцевими державними адміністраціями.

2. Порядок здійснення державного контролю у сфері благоустрою населених пунктів визначається цим Законом та іншими законодавчими актами.

Стаття 40. Самоврядний контроль у сфері благоустрою населених пунктів

1. Самоврядний контроль у сфері благоустрою населених пунктів здійснюється сільськими, селищними, міськими радами та їх виконавчими органами.

2. Для здійснення контролю за станом благоустрою населених пунктів, виконанням Правил благоустрою території населеного пункту, в тому числі організації озеленення, охорони зелених насаджень і водойм, створення місць відпочинку громадян, утримання в належному стані закріплених за підприємствами, установами, організаціями територій, сільські, селищні, міські ради можуть утворювати інспекції з благоустрою населених пунктів.

3. Самоврядний контроль за станом благоустрою населених пунктів здійснюється шляхом:

1) проведення перевірок території;

2) розгляду звернень підприємств, установ, організацій та громадян;

3) участі в обговоренні проектів благоустрою територій населених пунктів, іншої технічної документації з питань благоустрою і внесення відповідних пропозицій на розгляд органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій;

4) подання позовів до суду про відшкодування шкоди, завданої об'єктам благоустрою внаслідок порушення законодавства з питань благоустрою населених пунктів, Правил благоустрою території населеного пункту.

4. Положення про інспекцію з благоустрою населених пунктів затверджується відповідною сільською, селищною або міською радою.

Стаття 41. Громадський контроль у сфері благоустрою населених пунктів

1. Громадський контроль у сфері благоустрою населених пунктів здійснюється громадськими інспекторами благоустрою населених пунктів згідно з положенням ([z0220-07](#)), яке затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства.

2. Громадські інспектори благоустрою населених пунктів:

1) беруть участь у проведенні спільно з працівниками органів державного контролю рейдів та перевірок додержання підприємствами, установами, організаціями та громадянами законодавства у сфері благоустрою населених пунктів;

2) проводять перевірки і складають протоколи про порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів і подають їх органам державного контролю у цій сфері та правоохоронним органам для притягнення винних до відповідальності;

3) надають допомогу органам державного контролю у сфері благоустрою населених пунктів у діяльності щодо запобігання порушенням законодавства про благоустрій населених пунктів;

4) здійснюють інші повноваження відповідно до закону.

3. Результати громадського контролю за станом благоустрою територій підлягають оприлюдненню на зборах мешканців відповідної території та розгляду органами місцевого самоврядування в порядку, визначеному законодавством.

Розділ VIII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Стаття 42. Відповідальність за порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів

1. До відповідальності за порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів притягаються особи, винні у:

1) порушенні встановлених державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів;

2) проектуванні об'єктів благоустрою населених пунктів з порушенням затвердженої в установленому законодавством порядку містобудівної документації та державних будівельних норм;

3) порушенні встановлених законодавством екологічних, санітарно-гігієнічних вимог та санітарних норм під час проектування, розміщення, будівництва та експлуатації об'єктів благоустрою;

4) порушенні правил благоустрою територій населених пунктів;

5) порушенні режиму використання і охорони територій та об'єктів рекреаційного призначення;

6) самовільному зайнятті території (частини території) об'єкта благоустрою населеного пункту;

7) пошкодженні (руйнуванні чи псуванні) вулично-дорожньої мережі, інших об'єктів благоустрою населених пунктів;

8) знищенні або пошкодженні зелених насаджень чи інших об'єктів озеленення населених пунктів, крім випадків, передбачених статтею 28 цього Закону;

9) забрудненні (засміченні) території населеного пункту;

10) неналежному утриманні об'єктів благоустрою, зокрема покриття доріг, тротуарів, освітлення територій населених пунктів тощо.

2. Законом може бути встановлена відповідальність і за інші види правопорушень у сфері благоустрою населених пунктів.

3. Притягнення осіб, винних у порушенні законодавства у сфері благоустрою населених пунктів, до відповідальності, передбаченої законом, не звільняє їх від обов'язку відшкодування шкоди, завданої внаслідок порушення вимог цього законодавства.

4. Шкода, завдана внаслідок порушення законодавства з питань благоустрою населених пунктів, підлягає компенсації, як правило, в повному обсязі без застосування норм зниження розміру стягнення незалежно від сплати збору за забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів у розмірах, які визначаються на підставі затверджених у встановленому порядку такс, методик, розрахунків щодо обрахування шкоди. Відсутність таких такс, методик, розрахунків не може бути підставою для відмови у відшкодуванні шкоди. У такому разі шкода компенсується за фактичними витратами, затвердженими в установленому порядку рішенням органу місцевого самоврядування, на облаштування одного квадратного метра території міста або базової вартості одного квадратного метра землі на відновлення порушеного стану об'єкта благоустрою або довкілля.

Розділ IX

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2006 року.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

1) підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про внесення до законодавчих актів змін, що впливають із цього Закону;

2) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

3) забезпечити прийняття відповідно до своєї компетенції нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону.

Президент України

В.ЮЩЕНКО

м. Київ, 6 вересня 2005 року
N 2807-IV